

Primera inversió en energies renovables per reduir el dèficit

El CEO esdevé paradigma d'edifici públic compromès amb el medi ambient. Les reformes i la nova campanya han reportat 392 socis.

Tema / pàgines 3-5

Els propietaris signen el conveni de la CG3

El Govern d'Andorra, el Comú d'Ordino i seixanta afectats troben l'acord per l'eixamplament de la carretera.

El vial no rebia cap inversió des dels anys cinquanta i les obres no estaran enllestides fins al 2015.

Viure Ordino / pàgina 15

Entrevista / pàgines 12-13

Jordi Ordóñez:

«Malgrat la caiguda d'ingressos, hem estat capaços de rebaixar el deute de 24 a 16,5 M d'euros»

«La sostenibilitat econòmica i energètica són compatibles»

Sumari

pàgina 6

Veu ciutadana

Esport i Naudí compareixen a l'última reunió de poble.

pàgines 8-9

Medi ambient

Ueli Steck, convidat al Dia Internacional de les Muntanyes.

pàgina 10

Activitats

«Tomba la Coma»

pàgina 11

Equipaments socials

La bebeteca s'omple de gom a gom en la inauguració.

pàgines 22-23

No et perdis...

L'encesa de llums i la xocolatada infantil.

pàgina 24

L'Ordino de...

Xavier Gauthier

Editorial

Diuen que una imatge val més que mil paraules i per això em sento orgullós de presentar-vos una foto de portada del que va ser un dia memorable en la història recent de la parròquia d'Ordino. El motiu, la signatura de convenis per l'eixamplament de la CG3, un acord a tres bandes entre el Govern d'Andorra, el Comú d'Ordino i una seixantena de propietaris dels setanta-cinc afectats.

No són gaires les ocasions en què el poble d'Ordino ha trobat el consens que s'ha assolit en aquest projecte. Es tracta d'una de les inversions més importants dels últims temps, 11,5 milions d'euros destinats a infraestructures viàries per a la parròquia, concretament per a una carretera que no rebia cap inversió des dels anys cinquanta i que és artèria principal de la nostra vall. El tram afectat per les obres d'eixamplament i millora va de la Cortinada al Serrat i s'espera que sigui una realitat el 2016. El ministre d'Economia i Territori, Jordi Alcobé, va reconèixer i agrair la

confiança dels veïns que han cedit els terrenys al Govern. Treballem per l'interès general de la parròquia i accions com aquesta ho demostren.

Una altra signatura que ha tingut lloc aquest trimestre i que beneficia tots els ordinencs ha

M'enorgulleix mostrar una imatge en què tants ordinencs han trobat el consens

estat la cessió que ha fet Banca Privada d'Andorra de l'escultura *Arbre de la Pau*, una cessió a precari per vint anys que permetrà exposar públicament aquesta escultura monumental de l'artista Hedva Ser, ambaixadora per la pau de la Unesco i padrina de l'Art Camp. Gràcies a la col·laboració amb el Ministeri de Cultura, l'obra -actualment ubicada al carrer dels Còms- s'instal·larà definitivament al pati de Casa Rossell, a l'Hort de les Arnes, que ara està en procés de restauració i espera obrir portes a la ciutadania a la primavera, segons va avançar el ministre Albert Esteve.

A les pàgines centrals de l'*Ordino és viu* trobareu la inversió estrella del 2014 per fer del Centre Esportiu d'Ordino un equipament sostenible, des del punt de vista energètic i també econòmic. El funcionament del CEO, un espai fonamental per

a la parròquia, era del tot insostenible pel dèficit que generava, que anava creixent a causa de l'extrema dependència de les energies

fòssils per la gran quantitat de consum energètic que tenen les instal·lacions. Hem fet realitat un dels projectes més engrescadors de la legislatura i el CEO ha esdevingut el primer edifici públic que incorpora energies renovables. Les administracions hem de donar exemple i estic convençut que la nostra aposta servirà per prendre consciència de la importància que té introduir les polítiques mediambientals en els nostres programes de treball. No cal dir que l'usuari ha estat el primer beneficiat de la reforma, que ens ha permès ampliar la sala de fitnes fins a 375 metres qua-

drats i guanyar una nova sala polivalent.

Vull recordar que aquests dies Ordino ha rebut l'arquebisbe d'Urgell i copríncep d'Andorra, Joan Enric Vives, que estava de visita pastoral a la parròquia. El bisbe va visitar l'edifici administratiu i tots els equipaments socioeducatius i culturals de la parròquia, entre els quals va destacar la qualitat de les instal·lacions educatives.

No hem estat a temps d'incloure en aquestes pàgines el pressupost del 2015, pendent de la seva aprovació al Consell de Comú del mes de novembre, però us oferim una entrevista amb el conseller de Finances, Jordi Ordóñez, en què apunta les línies generals que seguirà l'exercici vinent. En l'*Ordino és viu* del proper trimestre recollirem amb detall les xifres presentades i aprovades.

Edita: Comú d'Ordino · Disseny, maquetació i redacció: Comú d'Ordino · Imatges: Comú d'Ordino · Correcció: Pites Roure
Dipòsit legal: AND 446-2009 · A/e: publicacions@ordino.ad

ESTALVIA PAPER

Veïta ordinoésviu a les xarxes

Tema

Aspecte exterior de la nova façana del Centre Esportiu d'Ordino que ha comportat, entre altres millores, l'aïllament tèrmic de les instal·lacions.

El CEO esdevé paradigma d'edifici sostenible amb la reforma i guanya 392 nous socis

El Centre Esportiu d'Ordino ha fet realitat el projecte de reforma i millora energètica de les instal·lacions. És el primer equipament públic que incorpora les energies renovables per dependre menys del combustible fòssil. Els sistemes d'energia alternatius que s'han implantant a l'edifici són la instal·lació d'una caldera de biomassa que utilitza l'estella com a combustible per a l'escalfament de l'aigua, les bombes de calor per

a la climatització de l'aire, i les plaques fotovoltaïques per a la producció d'energia i la distribució posterior a la xarxa, que podria abastir altres equipaments de la parròquia. «Ja vam fer un salt qualitatiu el 2011 amb la primera reforma, però aquesta última fase ha estat definitiva. La prova que ha estat un èxit són els 392 socis nous que hem guanyat», explica Judit Villaró, cap d'Esports, que ha coordinat el projecte, que s'ha fet

conjuntament amb els departaments de Medi Ambient, Obres i Finances.

L'objectiu és arribar al dèficit zero en un equipament cabdal per a la parròquia, que ha posat en pràctica una gestió eficaç i eficient amb vocació de servei públic. Les obres, iniciades el 2008, s'han consolidat amb la substitució de la façana principal, la reducció volumètrica del sostre de la piscina i l'optimització dels espais: 375 m² desti-

nats al gimnàs i 406 m² en cinc sales per a activitats.

El ciclista Cedric Gracia ha valorat molt positivament la reforma: «L'ampliació d'espais és genial i la renovació de l'aire es nota molt als entrenaments. Les vistes des del gimnàs també són impagables; quan vén cada dia agraeixes treballar en un espai ampli i lluminós», explica. El ciclista coincideix amb Xavier Herver en què feia molta falta ampliar l'espai. Una altra

usuària habitual del CEO, Carolina Poussier, diu: «Ha estat una reforma molt encertada, també pels horaris i les classes que s'imparteixen», tot i que espera que la millora continuï amb els vestidors i una nova inversió en bicicletes. Villaró està satisfeta dels resultats obtinguts i sobretot d'haver complert els calendaris minimitzant l'afectació als usuaris. El nou CEO es va donar a conèixer oficialment el dia 18 de novembre.

L'oposició opina...

Èric Bartolomé

Després de tres mesos d'obres, i coincidint amb l'inici del curs escolar, el Centre Esportiu d'Ordino ha tornat a obrir les portes oferint a tots els habitants i usuaris un espai renovat i energèticament sostenible.

Es tracta sens dubte d'una doble aposta necessària, passats més de vint anys des de la seva inauguració. D'una banda, una intervenció orientada a millorar l'eficiència energètica per reduir les despeses de combustible i, d'altra banda, l'ampliació del gimnàs, que passa a convertir-se en un referent entre els gimnasos públics i privats del nostre país.

Les obres de millora i una encertada campanya de captació de socis, en què s'ofereixen un conjunt d'activitats juntament amb diverses fórmules d'abonament, han produït la resposta esperada: un augment significatiu d'abonats.

Així doncs, les conclusions no poden ser més positives: una reducció de la despesa energètica i un augment dels ingressos en forma de nous abonats dibuixen un escenari optimista a mitjà termini, que no és altre que l'equilibri pressupostari. Aquest ha estat l'objectiu amb què s'ha treballat des del Comú, amb el suport de la minoria comunal; la recerca de l'excel·lència i la rendibilitat són criteris aplicables a la gestió pública per aconseguir l'optimització dels recursos disponibles, tot i no ser un objectiu *per se*. I l'exemple n'és el Centre Esportiu d'Ordino, una instal·lació que ofereix un bon producte i un bon servei a preus de mercat i a prop de l'autosuficiència econòmica. Tot un repte i un exemple. Enhorabona a totes les persones que ho han fet i ho fan possible dia a dia.

A dalt, moment de la col·locació de la caldera de biomassa, instal·lada al subsòl de l'aparcament vertical del CEO. A baix, la piscina amb la nova graderia i la il·luminació de leds, el dia de la presentació a les autoritats. A la dreta, en primer pla, el ciclista Cedric Gracia entrena a la Purmotion en la nova sala de fitnes.

Bartumeu Gabriel
Conseller de Turisme i Esports

1.- Quines novetats trobarà l'usuari al nou CEO?

Un espai renovat i ampliat. 375 m² de gimnàs amb una estació anomenada Purmotion que permet el treball simultani de setze usuaris; una sala polivalent de 80 m² que servirà per a activitats diverses, i les millores a la piscina. També la il·luminació amb leds, la zona de graderia i la terrassa, a més de l'increment de la temperatura a tota la zona aquàtica amb una sensació de més confort.

2.- Quina ha estat la promoció que ha acompanyat la reforma per atraure nous socis?

Hem organitzat un mes de portes obertes per donar a conèixer les noves instal·lacions a tothom, i durant aquest període hem ofert la matrícula gratuïta. La nova Quota Plus (+), que inclou les activitats, ha estat un èxit. Tot plegat ens ha reportat 392 altes de socis.

3.- Quedarà pendent alguna millora?

Sí, l'ampliació dels vestidors. El 2015 serà el moment de valorar-ho en funció de l'afluència i les fluctuacions de gent que hi pugui haver.

Jordi Ordoñez
Conseller de Finances

1.- Quina reducció de dèficit hi ha hagut des de l'inici de les obres?

L'evolució en la reducció de dèficit del CEO ha passat de 450 mil euros a l'inici de l'activitat als 340 mil anuals del 2008 i actualment estem a 171 mil, però el més important és que el dèficit zero no és una utopia. Serà una realitat gràcies a un estalvi possible de fins al 70% per la reducció del consum energètic i l'increment de socis.

2.- Tota inversió tindrà un informe mediambiental?

És una tendència global; qualsevol inversió que depengui del consum energètic implicarà un treball conjunt. Les energies sostenibles ens faran més autònoms i més rics a la llarga. Val la pena reflexionar-hi i tenir en compte els estudis imparcials, com s'ha fet al CEO.

3.- La Taula d'energia continuarà vigent?

Finances, Obres Públiques i Medi Ambient hem de continuar treballant plegats. En aquests moments ja hi ha altres projectes, sempre amb el mateix objectiu, consumir menys i de manera més sostenible.

Miquel Pujal
Conseller d'Agricultura i Medi Ambient

1.- Quines energies renovables s'utilitzaran?

Solar tèrmica i solar fotovoltaica per a la producció d'energia elèctrica; bombes de calor amb calefacció d'aire i recuperació de calor sobre la renovació de l'aire i de l'aigua de les piscines; caldera biomassa i calefacció de l'aigua de les piscines. També s'ha millorat l'aïllament del mur cortina. L'energia més barata i més neta és la que no es consumeix.

2.- Es tracta de l'únic edifici públic sostenible des del punt de vista energètic?

S'ha millorat el control del consum dels altres edificis públics, amb campanyes de sensibilització entre el personal administratiu i millores en la regulació. El nou centre de salut va incorporar una bomba de calor per a la calefacció i la climatització de l'edifici.

3.- Quins altres equipaments són susceptibles d'un pla energètic?

S'entrarà aviat en la fase d'avantprojecte d'estudi de viabilitat de la xarxa de calor. L'edifici administratiu, la ludoescola o l'Escola bressol són equipaments on es podria implantar un pla.

RevoluCEO Centre Esportiu d'Ordino

1

ECO

Estalvi energètic i econòmic

Implantació d'energies renovables: biomassa, bombes de calor, plaques solars tèrmiques i fotovoltaïques. Millora de la qualitat de l'aire amb la disminució de 250 tones de CO2 a l'any.

Ampliació i optimització dels espais
375 m² de gimnàs i 5 sales d'activitats.
Nous conceptes d'entrenament funcional: Purmotion i TRX.
Espais exteriors de 67 i 114 m².
Piscina amb graderia

XXL

2

3

QUOTA+

Accés lliure a les activitats

Classes dirigides de fitnes, entrenaments específics, esquaix i sessions d'UVA incloses a la nova Quota Plus (+).

Contracta-la ara i serà gratuïta fins al gener del 2015!

Visita'ns al facebook

www.ceo.ad

ordino **O**

Veu ciutadana

El tàndem Esport-Naudí compareix davant la ciutadania en l'última reunió de poble

Acompanyats de tot l'equip, van exposar la feina feta

El tàndem polític format per Ventura Esport i Consol Naudí va comparèixer el 16 d'octubre en la que serà l'última reunió de poble abans que acabi el mandat. Cap d'ells no es podrà tornar a presentar al càrrec després de vuit anys en primera línia de la política parroquial. La poca participació ciutadana no va sorprendre l'equip: «Les reunions més participatives són les veïnals, que és on la gent ve a explicar els problemes que afecten el seu dia a dia», va argumentar el conseller de Comunicació, Ludovic Albós. El cònsol major va obrir l'exposició amb un repàs de la situació actual a Ordino, que va durar una hora escassa i en què es van revisar els principals projectes i treballs que s'han portat a terme a la parròquia. Hi era tot l'equip,

però només els dos cònsols, el conseller de Comunicació i el conseller de Turisme i Esports es van adreçar directament al públic. Bartumeu Gabriel va comparèixer per explicar la inversió del CEO, la més important de l'últim mandat, a la qual s'han destinat 1,4 milions d'euros amb l'objectiu de rebaixar el dèficit fins a zero en un màxim de cinc anys.

Quant a millores a la parròquia es van mostrar imatges de les últimes inversions fetes en equipaments i infraestructures, com ara l'obertura del servei de bebeteca, els camps de petanca i multiesports a la Covanella, la xarxa al camp de la Cortina, o l'enllumenat de la via pública al poble d'Ansalonga. Pel que fa a les millores de la xarxa viària, van destacar la creació d'aparcaments i l'eixamplament de la carretera general 3. Naudí va cridar l'atenció de l'audiència per parlar de la qualitat de vida a la parròquia, i entre altres dades va presentar els valors de qualitat de l'aigua i de l'aire, els més satisfactoris de tot el Principat.

Esport va obrir les intervencions a la reunió de poble.

Altres indicadors rellevants que vam conèixer a la convocatòria pública va ser la gràfica del creixement demogràfic de la població, ascendent malgrat la crisi, i el nombre creixent d'alumnes als centres escolars de primària, contrària a la tendència general, en què s'han perdut alumnes. I és que Ordino té la mitjana d'edat més jove de les set parròquies.

Dels projectes plurianuals, l'equip va celebrar la finalització del cadastre, iniciat el 2006, i la separació d'aigües, fonamental per al bon funcionament de les depuradores. La separació correcta de les aigües residuals i les aigües pluvials és una assignatura pendent a totes les parròquies. El Comú l'ha delegat a la Mancomunitat d'aigües i Ordino ha passat per davant de la resta de comuns, amb el 75% de la feina enllestida.

INVERSIÓ AL CEO

El Centre Esportiu d'Ordino vol reduir el dèficit a zero amb l'estalvi energètic i l'optimització dels espais.

SEPARACIÓ D'AIGÜES

Ordino ha fet el 75% de la separació d'aigües pluvials i residuals per a les depuradores.

CADASTRE

Iniciat el 2006, la parròquia ja disposa de tot el cadastre actualitzat, que aviat es podrà consultar en línia.

Xarxes socials

Twitter 1.871 tuits 364 seguint 1.450 seguidors

- @XabierAjona** ha retuitejat el teu retuit Avui presentem a la premsa la Tomba La Coma @Vallnord programa confirmat!! Ens trobem el diumenge dia 23.
- @IreneVaquero** ha marcat com a favorit Ja tenim avet de #nadalordino.
- @JordiRamentol** t'ha retuitejat @Els restauradors avui celebren l'èxit de la #mostraordino
- @AgenciaANA** VÍDEO Presentació de les noves instal·lacions del CEO. Energia sostenible i més gimnàs <http://youtu.be/RZONXqyaZ-Q@Ordinoesviu#vídeosANA>
- @pratdelroure** Avui a les 13 h. es celebra la 23a Mostra Gastronòmica d'Andorra a l'Andorra Congrés Centre Ordino @Ordinoesviu
- @pepovazquez9** Església d'Ordino, #ordino #pepovazquez #ordinoesviu @ Ordino Principat d'Andorra <http://instagram.com/p/volm1ZBmXa/>

facebook ordinoésviu 3.398 seguidors

m'agrada

- Ja ha arribat la neu a #ordino. 1.702 m'agrada, 198 compartits, 137 comentaris
- ...Entra al sorteig de tres invitacions per la #mostraordino... 280 m'agrada, 60 compartits, 2 comentaris
- La carretera del Coll d'Ordino tancada per seguretat. 185 m'agrada, 29 compartits, 11 comentaris
- Cloenda de luxe al 32è Festival Yepes amb Luz Casal. 101 m'agrada, 54 compartits, 8 comentaris
- El cim del Casamanya estrena llibre de signatures... 134 m'agrada, 8 compartits, 5 comentaris
- Andrea Motis & Joan Chamorro Group, convidats de l'ONCA... 96 m'agrada, 25 compartits, 11 comentaris

Centre Esportiu d'Ordino

Els centres de les set parròquies llancen una nova campanya sobre nutrició esportiva

La col·laboració entre els centres esportius comunals és cada dia més estreta, amb propostes que van més enllà dels descomptes i els accessos a les instal·lacions. La presència conjunta a la Fira d'Andorra la Vella, en les dues últimes edicions, n'és un clar exemple. Després de la promoció per entrenar a tots els centres amb el 50% de descompte i la Ruta del fitnes, l'última campanya conjunta ha posat l'atenció en l'alimentació saludable per a la pràctica de

Les dietistes del Col·legi oferiran visites als socis a meitat de preu

l'esport. Els set comuns han programat un cicle de xerrades, conjuntament amb el Col·legi de Dietistes i Nutricionistes d'Andorra, obertes a tothom i gratuïtes. Els socis de qualsevol dels set equipaments esportius comunals que organitzen l'activitat tindran, a més, un 50% de descompte en una visita a la consulta dels professionals col·

Aspecte de l'estand que els centres esportius comunals van presentar a la Fira d'Andorra la Vella.

legiats, que inclourà una anàlisi de la composició corporal, una pauta nutricional diària i un exemple de menú setmanal, amb l'única condició d'assistir a alguna de les xerrades. El calendari va arrencar el 14 de novembre al Centre de Congressos d'Andorra la Vella amb la

Les xerrades gratuïtes continuaran fins al maig

xerrada «El plaer de menjar sa», a càrrec d'Imma Mañà i Marta Pons. El cicle s'allargarà fins al maig i proposa els temes següents: «Rendiment esportiu», amb Katia Durich i Berta Jiménez, el 29 de gener, al teatre de les Fontetes de la Massana; «Vols aprimar-te?», 26 de març, a l'auditori Rocafort de Sant Julià de Lòria, amb Mercè Gómez i Eduard Reinoso, i, finalment, «Suplements nutricionals i èxit esportiu», amb Mercè Rosas i Marta Salvadó, que tancarà el cicle el 14 de maig al Punt d'Informació Juvenil d'Encamp.

Xerrades gratuïtes de nutrició esportiva

centres esportius comunals
col·legi de dietistes d'Andorra

Organitza: Palau de Gel d'Andorra, Centre Esportiu Pas de la Casa, Complex Esportiu i Sociocultural d'Encamp, Centre Esportiu d'Ordino, Departament d'Esports del Comú de La Massana, Centre Esportiu de Sant Julià de Lòria, Piscines comunals d'Escaldes-Engordany, Centre Esportiu dels Serradells i Col·legi de Dietistes d'Andorra.

El plaer de menjar sa

13 novembre 20 h
Centre de Congressos
d'Andorra la Vella

Rendiment esportiu

29 gener 20 h
Teatre de les Fontetes
La Massana

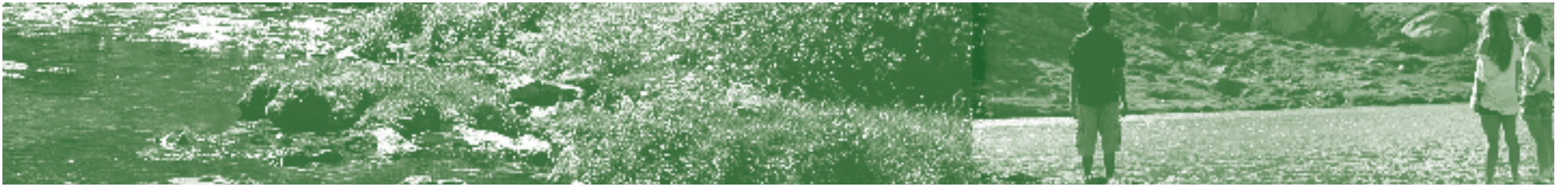
Vols aprimar-te?

26 març 20 h
Auditori Rocafort
Sant Julià de Lòria

Suplements nutricionals i èxit esportiu

14 maig 20 h
Punt d'Informació Juvenil
Encamp

Medi ambient

Explora Cims proposa una volta lúdica a Andorra seguint la Ronda dels Cims de l'AUTV

La travessa comprèn trams entre 25 i 30 km diaris

Gerard Martínez ha valorat molt positivament la primera experiència d'Explora Cims, una nova aventura de Cims Màgics que, igual que l'Andorra Ultra Trail, té per objectiu viure la muntanya, això sí, de manera lúdica. Es tracta d'una excursió per etapes diürnes en un màxim de set dies, inspirada en la mítica Ronda dels Cims, amb servei de guia. «La diferència és que no es tracta d'una competició, no és cap cursa; ara bé, has d'estar iniciat per fer entre 25 i 30 km diaris», assegura Martínez, que la recomana al públic familiar a partir de 16 anys. Els excursionistes fan nit a la vall, en un hotel que fa de punt de

recollida i arribada amb transport privat de l'organització, per als turistes, és clar, ja que els residents també poden aventurar-se i allotjar-se al seu domicili. La recollida també es fa en cas que algú vulgui abandonar o escurçar el tram. Els àpats del dia s'organitzen amb un pícnic en una petita motxilla i un avituallament complet en un refugi. Unes deu persones es van estrenar en el circuit dels cims l'última setmana d'agost. «El 2015 oferirem més flexibilitat, de manera que puguis fer dos o tres dies en lloc de tots set, i s'ampliarà a tres setmanes», avança. Entre els participants, bascos i catalans la majoria, destaca la tornada d'un corredor de la Ronda a l'AUTV que va voler repetir l'experiència en família i amb calma. Els guies inclouen en el recorregut l'explicació i la interpretació del terreny des del punt de vista geològic, i també de les espècies vegetals i animals autòctones.

Participants de la primera experiència d'Explora Cims.

Les visites nocturnes a la Ruta del Ferro es tripliquen

265 persones han contractat servei de guia

La Ruta del Ferro nocturna i la mola i la serradora de Cal Pal, a la Cortinada, han triplicat les visites durant l'estiu, segons les dades facilitades per l'Oficina de Turisme. Al camí del ferro s'han fet 307 visites guiades, 154 al juliol i 153 a l'agost, mentre que l'any passat van rebre 175 visites, 47 al juliol i 128 a l'agost. L'itinerari natural i cultural que inclou la visita a la Mina de Llorts té una gran acceptació entre tot tipus de públic per la baixa dificultat. El conseller de Turisme i Esports, Bartumeu Gabriel, ha reconegut l'encert de programar les

visites nocturnes per complementar l'oferta existent. També ha atret molt públic aquesta temporada la mola i la serradora de Cal Pal, al poble de la Cortinada, que ha rebut 737 visites, un increment destacable respecte de les 183 del 2013. Pel que fa a les visites diürnes, la tendència també és positiva amb 3.310 visitants el 2014 respecte als 2.770 del 2013. Un altre servei turístic que s'ha posat en marxa enguany a la parròquia ha estat el de guies de muntanya, fruit de la col·laboració entre el sector privat, l'hoteler i les empreses de guies turístiques, i el Comú. Fins a 265 persones, 85 al juliol i 180 a l'agost, l'han utilitzat. El servei personalitzat de guia, a la carta, es podia contractar directament als hotels on s'allotjaven els turistes o a l'Oficina de Turisme.

Visió nocturna de l'entrada de la Mina de Llorts, un dels equipaments més visitats.

L'esquí de travessa obre el Cicle de cinema de muntanya i de viatges a l'Auditori

La febre per l'esquí de muntanya arriba al Cicle de cinema de muntanya i de viatges amb una doble sessió. Serà la primera d'un total de deu projeccions que podrem veure entre el 22 de gener i el 12 de març, a la Massana la secció de viatges i a Ordino la de muntanya. *Els Pirineus, una gran travessa amb esquís*, d'Alfons Gaston, Xevi Sadurní, Jordi Palomares i Joan Cardona, que serà el convidat al col·loqui, és un audiovisual amb membres de la selecció catalana que van travessar el Pirineu en 11 etapes, 415 km i 28.084 metres de desnivell. La sessió inaugural tindrà un programa doble amb *Mont Perdut, 1976*, que dona títol a l'aventura viscuda per Josep Lluís Belles, Marcel Urigüen i Arnau Blanc i que farà veure l'evolució de l'esquí de muntanya. Les projeccions continuaran el 28 de gener amb un viatge pels Alps, els Pirineus i l'Atlas en bicicleta i a peu: *Més enllà dels cims... amb un parell de rodes*, de Sergi Fernández i Amelia Herrero. Els espectadors faran una immersió en el món del freeride al cor del Valais, a Suïssa, el dijous 12 de febrer, amb *The Bec des Rosses. Mountain of*

Fotograma de la primera projecció en què els protagonistes pugen el pic de Mulleres.

Legend, audiovisual dirigit per Peter Charaf i col·loqui amb Nicolas Hale-Woods, fundador del Freeride World Tour. Continuem amb una proposta de viatge en bicicleta fins a l'Extrem Orient, dimecres 18 de febrer, en què Alice Goffart i Andoni Rodelgo ens mostraran els més de 75.000 km recorreguts pels cinc continents. *Kerepacupai*

Vená ens transportarà el 26 de febrer a la Guaiana veneçolana, a l'altiplà d'Auyantepui i la cascada més gran del món, que descriu l'ascensió i el descens de tres escaladors a 979 m d'alçada. La Massana tancarà el programa amb un recorregut pel continent africà de Jordi Melchor, *La llet de la papaia. Visions d'un expatriat imprudent*

a l'Àfrica. Els dos últims títols d'Ordino seran el documental *Escalando el presente*, del paraescalador Urko Carmona, una mostra de la superació personal després d'haver perdut una cama en un accident de trànsit quan tenia 14 anys. La ruta inèdita *Into the light* amb Chris Sharma i Stephan Glowacz tancarà el cicle.

LA CARTELLERA

ELS PIRINEUS, UNA GRAN TRAVESSA AMB ESQUÍS
amb Alfons Gaston, Xevi Sadurní, Jordi Palomares i Joan Cardona
22.01 Auditori Nacional

MONT PERDUT, 1976
amb Josep Lluís Belles, Marcel Urigüen i Arnau Blanc
22.01 Auditori Nacional

MÉS ENLLÀ DELS CIMS... AMB UN PARELL DE RODES
amb Sergi Fernández i Amelia Herrero
28.01 Les Fontetes, la Massana

THE BEC DES ROSSES. MOUNTAIN OF LEGEND
amb Nicolas Hale-Woods (FWT)
12.02 Auditori Nacional

UN MÓN EN BICICLETA
amb Alice Goffart i Andoni Rodelgo
18.02 Les Fontetes, la Massana

KEREPACUPAI VENÁ
amb Eduard ESCRICH
26.02 Auditori Nacional

LA LLET DE LA PAPAIA. VISIONS D'UN EXPATRIAT IMPRUDENT A L'ÀFRICA
amb Jordi Melchor
04.03 Biblioteca, la Massana

ESCALANDO EL PRESENTE
amb Urko Carmona
12.03 Auditori Nacional

INTO THE LIGHT
amb Stefan Glowacz
25.03 Auditori Nacional

Steck, al Dia Internacional de les Muntanyes

Convidat a Ordino l'11 de desembre

L'alpinista Ueli Steck és conegut també com *la màquina suïssa* dels Alps i el seu nom apareix vinculat als desafiaments en solitari i a rècords extrems. Després dels germans Pou, Alex Huber i Carlos Soria, el Comú d'Ordino celebrarà el Dia Internacional de les Muntanyes amb la projecció de *Driven*, el dijous 11 de desembre, a les 21 h, en

col·laboració amb Multisegur Assegurances, la Comissió Nacional Andorrana per la Unesco, Carving Esports i el Govern d'Andorra. En el documental veurem la increïble ascensió a la cara sud de l'Annapurna, una de les muntanyes més difícils del món. Steck va presentar la seva aventura el gener d'aquest any a la Royal Geographical Society de Londres com un dels èxits més impressionants de la història de l'alpinisme. El públic podrà compartir amb el protagonista la seva experiència i acostar-se a aquests i altres nous reptes.

L'alpinista Ueli Steck en una ascensió a l'Everest.

Activitats

El Comú i l'Aliança signen un conveni per a l'ensenyament del francès a la parròquia

Les classes s'imparteixen a l'edifici La Font

Ventura Esport, en representació del Comú d'Ordino, i Xavier Esport, com a president de l'Aliança Andorrano-Francesa, van signar a l'octubre un conveni per a l'ensenyament de la llengua francesa a la parròquia d'Ordino. L'acord inclou la cessió d'una sala a l'edifici La Font, on han començat les classes, amb onze alumnes, a càrrec de la professora Nathalie Rahmstorf. Les classes s'han dividit en dos grups, un d'iniciació, els dilluns de 9.30 a 11 h, i un grup avançat, els dimecres de 19 a 20.30 h. Segons ha explicat Xavier Esport, el preu de les classes es reinvertirà en l'entitat, que treballa sense ànim de lucre per la difusió de la cultura i la llengua francesa al Principat d'Andorra. El cònsol s'ha compromès a traslladar aquesta mateixa iniciativa en una reunió de cònsols per fer-la extensiva a la resta de parròquies. Xavier Esport ha reiterat el seu agraïment per l'interès del cònsol i del Comú de difondre el coneixement de la llengua francesa a Ordino, on sempre havia estat molt destacat. Tots dos

Ventura Esport es compromet a traslladar-lo als set comuns

van recordar l'afluència dels primers turistes que arribaven a la vall procedents de França i ocupaven sobretot els càmpings, on s'instal·laven durant els tres mesos d'estiu. «Ordino és una parròquia atractiva per al turisme i és molt positiu que la població tingui coneixement d'aquesta llengua», va argumentar Xavier Esport, i va dir que això explica per què els padrins, tots, parlen perfectament el francès.

El president de l'entitat va voler anar més enllà i va parlar de la importància de la cultura francesa a Andorra: «La cultura andorrana està feta també de la cultura francesa i de la catalana, la suma de totes tres és la nostra».

Per la seva part, el cònsol major va aprofitar per recordar els lligams culturals i històrics amb la vall d'Auzat i Vic-de-Sòç, «els veïns de l'altre costat de la muntanya», amb qui hi ha intercanvis i contractes relatius al bestiar des de temps immemorials que s'han mantingut vius de manera simbòlica en col·laboracions culturals.

Ventura Esport, Xavier Esport i la professora Nathalie Rahmstorf, el dia del conveni.

XAVIER ESPOT

«Com a parròquia turística és molt positiu que la seva població tingui coneixements d'aquesta llengua»

«La cultura andorrana està feta també de la cultura francesa i de la catalana, és la suma de totes tres»

VENTURA ESPOT

«Amb els veïns d'Auzat i Vic-de-Sòç, a l'altre costat, hem mantingut vincles des de temps immemorials»

L'ECOJA entra en el calendari de la FAM i potencia la pràctica de l'esquí de muntanya a Arcalís des del club

L'Esquí Club Ordino-Arcalís (ECOJA) comença la temporada al calendari de la Federació Andorrana de Muntanya (FAM) amb l'organització de la primera cursa d'esquí de muntanya de la temporada 2015, el 23 de novembre, que puntuarà per a la Copa d'Andorra i portarà com a nom «Tomba la Coma». Pel que fa al club, enguany arrenca la temporada amb 208 inscrits, 195 en estil alpí i 13 en la modalitat de surf de neu. La novetat d'enguany serà la introducció a l'esquí de muntanya, amb la intenció d'arribar a formar un grup propi d'aquí a dos anys, en

Un moment de la cursa organitzada per l'ECOJA que va obrir el calendari de la temporada.

què l'esquí de travessa passarà a ser una activitat més, segons ha explicat Santi López, director tècnic de la cursa. De moment, però, es treballarà en aquesta direcció amb les seccions ja existents, i el primer contacte es farà amb els alumnes més grans de 12 anys. Un altre objectiu per a aquesta temporada és promoure l'afició entre els pares, que s'han de desplaçar cada cap de setmana durant l'hivern fins al camp de neu. El responsable de l'ECOJA ja ha avançat que hi ha preparades set sortides per implicar-los en aquesta disciplina.

Equipaments socials

Educació ha creat el servei de bebeteca per introduir a la lectura els infants entre 0 i 6 anys

La sala es va omplir de gom a gom per la inauguració

La conselleria d'Educació ha creat la bebeteca, un nou espai per fomentar l'hàbit de la lectura entre els 0 i els 6 anys i compartir-la d'una manera lúdica amb els pares o tutors en un espai còmode, atractiu i pensat específicament per als primers lectors. L'equipament es va omplir de gom a gom el primer dia que es va obrir al públic, el 25 de setembre, dia en què es va programar un espectacle de globoflèxia. La iniciativa dona resposta a un ampli sector de la població, ja que Ordino té la demografia més jove d'Andorra; dins d'aquesta franja d'edat concretament hi ha 458 habitants censats. «Només existeix un espai de característiques i objectius similars al Pas de la Casa, i hem pensat que valia la pena fer una petita inversió de la qual es podran veure els fruits més endavant», ha argumentat la consellera Gemma Riba, responsable de la política d'Educació, Joventut i Cultura. La sala, ubicada al segon pis de l'edifici La Font, estarà custodiada per la biblioteca comunal, tot i que no a les mateixes de-

Els petits van estrenar les instal·lacions amb un espectacle amb globus.

pendències, però sí sota la seva vigilància. Per accedir-hi, els infants hauran d'anar sempre acompanyats d'un adult, que haurà de trucar a l'interfon en els mateixos horaris de servei de la biblioteca: dilluns de 16 a 20 h i de dimarts a divendres de 9 a 13 h i de 16 a 20 h. La

bebeteca permetrà alleugerir la confluència d'edats que hi ha actualment a la biblioteca, on acudeix públic amb motivacions molt diferents. L'accés a la biblioteca quedarà reservat als lectors a partir de sis anys. La sala infantil posarà a disposició una selecció de llibres del fons bi-

bliogràfic que s'aniran canviant periòdicament. Tot i que el servei de préstec es podrà gestionar amb la bibliotecària, el que es busca a la bebeteca és propiciar aquest moment d'intercanvi entre l'infant i l'adult. Fins al setembre del 2014 s'han deixat en préstec 390 títols infantils.

NOVES SESSIONS AL CLUB DE LECTURA DE LES VALLS DEL NORD

Les biblioteques de la Massana i Ordino també promouen la lectura entre el públic adult mitjançant el Club de lectura de les Valls del Nord. Les sessions es fan cada primer dimarts de mes, a les 20.30 h, alternativament a cada parròquia. Estan obertes a tothom i s'hi proposen títols de diversos gèneres, la majoria dels quals responen als suggeriments dels mateixos usuaris.

La primera trobada va tenir lloc el dimarts 4 de novembre a la Massana, i les properes sessions es faran el 2 de desembre (Ordino), el 13 de gener (la Massana), el 3 de febrer (Ordino), el 3 de març (la Massana), el 14 d'abril (Ordino), el 5 de maig (la Massana) i el 2 de juny (Ordino). L'únic requisit per assistir al Club de lectura de les Valls del Nord és ser posseïdor del carnet d'alguna de les dues biblioteques comunals i omplir el formulari d'inscripció.

El Club de Petanca vol recuperar l'afició a la parròquia i ofereix classes gratuïtes als escolars de primària

Es tornaran a posar en marxa a la primavera

Els alumnes de primària de l'Escola Andorrana van començar el curs amb una nova activitat per als dimecres al migdia. Els membres del Club de Petanca d'Ordino (CPO) s'han ofert voluntàriament a donar classes al camp de la Covanella. El CPO, presidit per Jean-Michel Armen-

gol, vol recuperar l'esplendor que havia viscut la petanca a la parròquia anys enrere. Les classes, que van començar el 8 d'octubre, es recuperaran a la primavera amb el bon temps, i aleshores s'hi incorporaran els alumnes de primària de l'Escola Francesa. El campió d'Andorra 2014 de tir de precisió, Jacques Vanereau, ha estat un dels impulsors del Club, que ja té una desena de jugadors habituals. A la parròquia hi ha dues localitzacions per jugar a petanca, la Covanella, amb sis pistes, i el jardí de la Casa Pairal, amb dues pistes.

Jacques Vanereau dona explicacions als alumnes al camp de la Covanella, al costat de les Escoles.

Entrevista

Jordi Ordóñez: «Malgrat la caiguda d'ingressos, hem estat capaços de rebaixar el deute de 24 a 16,5 M d'euros»

El conseller de Finances, Jordi Ordóñez Adellach, en el seu despatx del Comú d'Ordino.

Jordi Ordóñez és al capdavant de les finances comunals i ha superat l'objectiu de resituar el Comú d'Ordino per sota dels sostres d'endeutament en un escenari canviant i complex. Quan parla de l'interès general per sobre de tot, assegura que té molt presents les reflexions i lectures del seu oncle Bonaventura Adellach, les reconeix com a part del seu *background* personal i polític.

- Les societats participades han fet incrementar l'endeutament. Com es frenarà la tendència?
Certament hem viscut dues temporades nefastes a Arcalís, i esperem que siguin les pitjors en la història de la societat. La voluntat de canvi hi és, i estem

sitiva, i hem aconseguit passar de 24 milions a 16,5 milions, una rebaixa notable del l'endeutament de l'administració. Ja hem comentat en altres ocasions que som els únics a fer front al dèficit d'un motor econòmic nacional, la neu d'Arcalís, que dóna un retorn de 25 milions d'euros a tot Andorra, i això és el que no ha permès rebaixar l'endeutament total, comptant les societats, per sota dels 20 milions.

- Per on es començaran a veure aquests canvis?
Confio que en la política comercial de Vallnord. El sistema actual no ens ha beneficiat, ja que la nostra contribució a les despeses és del 33% i només re-

consta que la nova direcció vol posicionar l'estació en un altre mercat, un producte diferent del que ofereixen les estacions convencionals. Evidentment, no s'hi practicarà només el freeride, però sí que pot ser un punt fort. Les nostres expectatives han de ser diferents de les de GrandValira o Baqueira, sens dubte. En definitiva es tracta d'aprofitar millor el que ja tenim.

- Què serà el més destacat del pressupost del 2015?

Una de les novetats és que hauré de tenir en compte la nova Llei de bases de l'ordenament tributari. Serà una oportunitat per agilitzar el cobrament de deutors i mostrar l'equitat de la justícia. Tot i que en el cas d'Ordino estem parlant només del 5% dels imports meritats, sí que podrem ser una mica més justos si disposem de millors mitjans perquè siguem tots iguals davant la llei. L'altre aspecte important que cal tenir en compte per al 2015 és la possible implantació de la Regla d'Or, que demanarà una adaptació de les finances comunals. El que sens dubte és imprescindible és resituar les transferències davant del Govern. No podem continuar com fins ara amb l'obligació

legal de destinar el 80% de les transferències a inversió: les administracions hem assumit un compromís amb la societat amb la creació d'equipaments

«La política comercial de Vallnord no ha beneficiat Arcalís»

que ens han permès créixer en serveis, i la necessitat és ara, i des de fa gairebé deu anys, destinar recursos al funcionament d'aquests serveis i no tant a implementar moltes inversions noves. Les administracions no s'han de veure obligades per llei a invertir en equipaments que no es podran assumir o que generaran més dèficit. L'administració ha arribat on no podien arribar els privats a l'hora de cobrir les necessitats de la població, i el Centre Esportiu d'Ordino i l'Escola bressol en són un exemple. Per tant, la responsabilitat de les administracions és ara fer els serveis sostenibles, com s'ha treballat per exemple amb el CEO, per la qual cosa ja no és una utopia parlar d'un dèficit nul durant

el 2015. Les lleis de transferències i competències es van elaborar a principis dels anys noranta, i estan fetes sota uns principis de creixement econòmic que no es corresponen amb la realitat actual.

- I pel que fa a inversions del 2015?

Òbviament seran més limitades que el 2014 ja que, si busquem coherència, els ingressos previstos tampoc no seran els mateixos que vam tenir el 2013. Destacaria la possibilitat de reestructurar l'edifici on s'ubicaven les antigues escoles, i la seva conversió en edifici socio-educatiu. Una altra inversió serà la substitució del pont de les Salines, i també hem previst un capítol per fer front a l'administració electrònica. Seguirem treballant per millorar els equips existents buscant més eficiència i acabarem una part molt important de la separació de les aigües pluvials i residuals. També es preveu la reposició de l'Skate Parc, que es va desmuntar per l'ampliació de les escoles de primària. Pel que fa a la despesa corrent, se seguirà contenint amb una lleugera baixada, també pel que fa a la despesa de personal. La línia de treball és la mateixa quant a subvencions per activitats, continuarem fent una política de contenció mantenint els criteris rigorosos d'avaluació. És un pressupost equilibrat, malgrat que ja no disposem d'1 milió d'ingressos per impostos en la construcció de La Querola, i la previsió és destinar una partida important d'uns 650.000 euros a les millores que es puguin fer al camp de neu.

- Fruit de la manca d'ingressos sorgeix la política d'aparcaments?

Ni de bon tros. Els aparcaments d'Ordino no són gratuïts i sempre s'han pagat, amb un cost anual de més de 100.000 euros per lloguers de terrenys destinats a aquest efecte. La nostra actitud ha estat transparent i honesta, compromesa a la vegada, per continuar oferint aquesta comoditat als residents i a la gent de fora. No entenc per què els ordinencs hem de pagar aparcament a la resta de parròquies i en canvi els que vénen aquí haurien d'aparcar de

«Quan ets en aquest costat, has de mirar amb responsabilitat pel bé de l'interès general»

en un punt d'inflexió amb un nou equip directiu per aconseguir una gestió òptima dels recursos al camp de neu. Però no hem d'oblidar que, malgrat els resultats deficitaris, el Comú d'Ordino ha estat capaç de fer-hi front amb una tresoreria po-

presentem el 9% de les vendes fetes per la societat. No podem entrar en una competència interna perquè som productes diferents, el que s'ha de fer és trobar el tipus de públic adequat a cadascun, ja que tenim clienteles complementàries. Em

franc, amb el cost corresponent assumit pels habitants d'Ordino mitjançant impostos, en facin ús o no. Considero que com a mínim tenim el mateix valor que la resta. No crec que haguem de subvencionar l'aparcament a ningú. I d'aquesta manera s'ha pogut millorar substancialment el pàrquing de Prat de Vilella, amb més de 80.000 euros d'inversió. La previsió que hi ha per al 2014 és d'una recaptació d'uns 40.000 euros. Com ja he dit, fer un servei més sostenible vol dir treballar per no perdre el servei.

- Si més no ha estat una mesura impopular.

La sensibilitat de la política global per la ciutadania és molt clara i compartida, però quan toques la butxaca caus en la pèrdua d'objectivitat. Sempre que has de pagar pot aflorar la queixa, però la nostra visió ha de ser més àmplia si volem ser coherents i honestos; quan ets a l'altra banda et toca mirar amb responsabilitat per l'interès general, és a dir, de tothom. A més, no oblidem que la creació d'una política d'aparcaments ens ha permès reordenar la via pública i hem aconseguit descongestionar la zona de les escoles. A partir del gener, l'abonament anual per a les zones verdes es podrà adquirir també per trimestres i mesos. Per incentivar l'aparcament es van rebaixar un 20% els abonaments a l'aparcament vertical, on hem aconseguit un increment d'abonats del 9%, i esperem que pugui anar creixent.

- La destinació de la tretzena paga dels consellers no ha estat rebuda de la mateixa manera per tothom.

Qualsevol decisió és revocable per l'opinió pública, només faltaria, però ningú no ens pot acusar de no haver meditat les decisions que s'han pres. Ha de quedar clar que la destinació principal d'aquests 48.000 euros provinents de les tretzenes pagues era social, i en cap cas no li corresponien a l'administració. Els diners han fet possible finançar projectes com la bebeteca, diferents ONG, la subhasta benèfica per a la Fundació Privada Tutelar o la llar de jubilats d'algun padri de la parròquia. S'ha ampliat a altres àmbits, com el Campionat nacional escolar de França d'esquí UNSS o el Campionat d'escalada... Es tracta de diners

privats que han servit per tirar endavant altres projectes. Se'ns ha demanat per què no les havíem suprimit, però no volem assentar un precedent per als que vinguin després de nosaltres. La política és vocació, però també treball, i algú pot voler disposar dels salaris en la seva totalitat.

- La política internacional comença a parlar d'ecologia i rendiment econòmic.

La sostenibilitat econòmica i energètica són compatibles. En qualsevol inversió que es faci s'han d'avaluar, i si es troben al llindar de la rendibilitat s'ha d'assolir el compromís i fer-ho. És indispensable. Em considero ecologista, i l'ecologisme s'ha de deixar de veure com un moviment social allunyat de les realitats del funcionament de la nostra societat. Reduir la dependència dels combustibles fòssils ens farà més rics i més lliures, perquè no són un recurs propi. El 99,9%, literalment, de la comunitat científica ha corroborat els perjudicis de l'elevat consum d'energies fòssils per al medi ambient. La creació de la Taula d'energia no ha estat un capritx, confio que tingui continuïtat, i entenc que la inversió econòmica i l'avaluació energètica dels projectes han d'anar de bracet. La inversió en la caldera de biomassa al CEO ha de permetre una xarxa de calor per alimentar altres punts de la parròquia. Hi ha projectes

sobre la taula en fase d'estudi, evidentment. Un dels objectius seria assolir la calefacció de l'edifici administratiu.

- I per a d'altres equipaments de la parròquia?

En cap cas no serà com la inversió que s'ha fet al CEO, almenys de moment, ja que era la infraestructura amb el dèficit més elevat per aquest motiu. A l'Escola bressol es van prendre mesures puntuals per evitar pèrdues de calor, però no una reforma integral, si més no im-

directament una reducció de 5 euros en el pagament de taxes i tributs. No és només un estalvi de paper, sinó que redunda en un estalvi de temps i de mitjans de l'administració pel que fa a elaboració i distribució de correu. Altres mesures per incentivar l'ecologisme i posar-ho fàcil han estat la instal·lació de la màquina d'envasos al Centre Esportiu, que com a premi dona deu cèntims de descompte en la compra de qualsevol targeta d'aparcament, i la instal·lació d'una minideixalleria a l'aparcament de Prat de Call, per a objectes petits, perquè l'usuari no hagi d'anar fins a la deixalleria.

«L'import de les bonificacions per la campanya d'estalvi de paper, que es tornarà a fer el 2015, ha estat de 1.545 euros»

mediata. Si les escoles velles acaben concentrant diferents serveis també presentaran un estalvi important pel que fa a l'energia i al cost.

- Altres accions que es podran emprendre per millorar el medi ambient?

Tornarem a engegar la campanya per l'estalvi de paper amb la recollida d'adreces electròniques des del departament de Finances. En l'anterior vam aconseguir 309 adreces, que es van beneficiar de 1.545 euros en bonificacions. A cada adreça que hem rebut se li ha aplicat

- I per acabar, com valora la creació d'una Agència tributària única per a totes les administracions?

Per als comuns seria avantatjosa la unió d'esforços en la recaptació dels tributs. Ens permetria ser més eficaços davant de casuístiques compartides i en l'estalvi dels recursos informàtics. També s'ha de buscar una homogeneïtat en el tractament fiscal dels contribuents, sigui quina sigui la parròquia.

PERFIL

Lloc de naixement
La Cortinada

Data de naixement
21 de juny de 1981

Professió
Docent. Llicenciat en Matemàtiques a Tolosa, antic alumne de l'ENS Cachan a Rennes

Aficions
Amant de la natura, l'esport i la muntanya

Viure Ordino

Reconeixement i agraïment als restauradors per la 23a Mostra Gastronòmica d'Andorra

Els restauradors i els col·laboradors han estat els autèntics protagonistes de la 23a Mostra Gastronòmica d'Andorra, en una edició que ha servit per assegurar-ne la continuïtat i el prestigi. L'acte de reconeixement i agraïment a la participació d'una vintena d'establiments es va fer públicament uns dies després de la Mostra, a la sala La Buna. En l'acte se'ls va entregar un morter com a record i un diploma com a reconeixement per la feina feta durant la jornada del diumenge 16 de novembre. El crític gastronò-

Berenguer: «Lluny de desaparèixer, la Mostra n'ha sortit reforçada»

mic Joan Berenguer, que ha vist créixer la Mostra, i el conseller de Turisme i Esports, Bartumeu Gabriel, van encapçalat l'acte, molt distès, en què es va oferir un aperitiu a tots els participants. «La 23a Mostra Gastronòmica ha estat un èxit; lluny de desaparèixer, penso que n'ha sortit reforçada en tots els sentits», va assegurar Berenguer en referència a la polèmica que va despertar la decisió de suspendre l'edició d'enguany per

Foto de grup amb els restauradors i col·laboradors que han participat en l'edició.

reinventar-se i plantejar un nou format. En lloc de suspendre-la, i a petició expressa dels restauradors, la Mostra es va celebrar introduint-hi alguns canvis que han estat aplaudits pels organitzadors i pel públic. El con-

seller Gabriel va fer al·lusió a aquesta voluntat de canvi i va agrair un cop més la confiança i la fidelitat dels restauradors i els establiments col·laboradors. La limitació de la capacitat a 300 comensals ha estat un en-

cert, amb totes les entrades venudes, ja que ha permès oferir més mobilitat i comoditat al públic que hi assisteix per viure una experiència amb tots els sentits, i no només amb el paladar. Amb la mateixa filosofia s'hi

ha introduït la música en directe i s'ha donat més importància al vermut, amb la presentació d'un aperitiu per rebre el públic. Els cellers han tingut un paper més destacat que en edicions anteriors, i s'han pogut degus-

L'acte de reconeixement es va fer després de la celebració

tar cerveses artesanes, vermuts i vins de diferents denominacions d'origen, fins i tot amb una proposta de maridatge amb un dispensador de copes per fer el tast idoni amb els plats. El bufet de sushi va ser un dels punts d'exposició més sol·licitats de la Mostra, que des de fa anys s'ha obert a altres cultures culinàries, especialment l'asiàtica, que es combinen amb els plats més tradicionals.

Un any més es va poder compartir amb el servei de cambrers dels estudiants del Lycée Comte de Foix, que col·labora amb el Comú d'Ordino des que es va fundar la Mostra. El conseller Bartumeu Gabriel va agrair en l'acte de lliurament de diplomes la feina de l'empresa Unik Events i la seva implicació en l'organització.

Fotonotícia

El cartell del 32è Yepes atrau 1.763 espectadors

No hi ha dubte que el cartell del 32è Festival Narciso Yepes Ordino i Fundació Crèdit Andorrà ha estat un dels més aplaudits dels últims anys. Amb sis espectacles programats, ha acollit 1.763 espectadors. El concert d'Els Amics de les Arts i la cloenda amb Luz Casal van esgotar les localitats d'una edició que va satisfer tots els gustos musicals, cosa que ha fet que el director artístic, Gerard Claret, la consideri un encert. La novetat d'enguany ha estat la introducció d'un espectacle per al públic familiar, el concert basat en el musical de Gerónimo Stilton, que va acabar amb la platea dempeus aplaudint i la canalla a dalt de l'escenari per poder saludar el ratolí més mediàtic dels últims anys.

El Comú d'Ordino viu un dia històric gràcies al conveni d'eixamplament i millora de la CG3

El Comú d'Ordino va viure un dia molt important el 13 d'octubre gràcies a una signatura de conveni multitudinària, a la qual van comparèixer una seixantena de persones, gairebé tots els propietaris afectats per les obres de millora i eixamplament de la carretera general 3 en el tram de la Cortinada al Serrat. «Avui és una jornada històrica, no passa cada dia que trobem

Seixanta propietaris, gairebé tots, assisteixen

l'acord entre els ciutadans i l'administració», va dir el ministre d'Economia i Territori, Jordi Alcobé, que va donar la benvinguda als propietaris afectats i al cònsol major, Ventura Esport. Alcobé va reiterar la importància de l'obra, a la qual es destinarà en una primera fase una inversió d'11,4 milions d'euros i que tindrà una durada de tres

Ventura Esport i Jordi Alcobé donen la benvinguda als propietaris a la sala del Consell.

anys. Ventura Esport va recordar que és una via que no rebia cap inversió des dels anys cinquanta. En alguns trams, la carretera passarà de tenir sis metres d'amplada a tenir-ne quinze, per la qual cosa caldrà una modificació de la llei, que marca vint metres reglamentaris. Els primers trams licitats afecten els terrenys entre el riu de la Posa i Arans, el tram posterior al pont de la mina de Llorts,

Les obres han de tenir una durada de tres anys

i el tram anterior al riu de Ferreroles. La via és sens dubte una de les més transitades de tot el Principat, ja que porta al camp de neu d'Ordino Arcalís. El Comú confia que la millora repercuteixi també en els accessos a les pistes d'esquí, que sovint es compliquen per la meteorologia.

Un nou concurs a Instagram per viure el #nadalordino i activitats per al públic familiar centraran la campanya

Es proposa una gimcana per anar a buscar el tió

Les festes de Nadal començaran a Ordino amb l'encesa de llums el dilluns 1 de desembre, i tothom en podrà deixar constància a la xarxa amb el hashtag #nadalordino. Els qui vulguin participar en el nou concurs hauran de pujar a Instagram fotos que il·lustrin les festes nadalenques associades a l'etiqueta esmentada. Qualsevol imatge que descriu l'experiència de Nadal serà ben rebuda al concurs, que s'acabarà el 8 de gener. Entre les millors fotos seleccionades hi haurà tres premiats, que podran guanyar un curs de fotografia a La Capsa espais de creació, un for-

fet d'esquí a Vallnord, entrades a Port Aventura i invitacions per al pavelló 360° Extrem.

La canalla i el públic familiar seran els protagonistes del programa de festes que s'ha elaborat conjuntament entre les conselleries de Cultura i Turisme, amb algunes novetats. La proposta d'una sortida al vespre, amb lluna plena, per anar al bosc a buscar el tió és una de les activitats dissenyades per al públic familiar més esperades. La canalla també tindrà animacions de globoflèxia i bombolles de sabó el cap de setmana del 6 i 7 de desembre, en el marc de la Fira de Nadal, que es tornarà a instal·lar a la plaça Major. La Fira tindrà com a expositors comerciants i creatius d'artesania tèxtils, bijuteria, ornaments de Nadal, etc. Com a incentiu per als visitants, aquells que facin una compra superior a cinc euros podran participar en una rifa que tindrà lloc el diu-

La Fira de Nadal es muntarà els dies 6 i 7 de desembre.

menge 7. El programa tornarà a comptar amb la col·laboració de les associacions culturals ordinenques, que faran diferents actuacions. La Coral Casamanya, l'Esbart Dansaire Valls del

Nord i l'Escola de Música de les Valls del Nord actuaran a la Fira de Nadal el 6 de desembre, i el Grup Artístic d'Ordino ho farà el diumenge 7. La tradicional cantada de Nades tindrà lloc

el dia 14 a l'església parroquial. L'audició de l'Escola de Música es farà, com cada any, al Teatre de les Fontetes de la Massana el 18 de desembre.

L'encesa de llums, com ja és habitual, anirà acompanyada d'una xocolatada per a tots els infants de la parròquia. Pel que fa als dies més assenyalats del calendari, el 24 a les 12 del migdia els infants faran cagar el tió i a les 6 de la tarda donaran la benvinguda al Pare Noel. Finalment, l'arribada dels Reis anirà seguida de la tradicional representació d'*Els Pastorets*. Quant a les activitats extraescolars, el Punt d'Informació Juvenil prepara uns tallers de decoració nadalenca amb material reciclat, i repeteix l'intergeneracional de galetes. La Capsa ha programat també diverses sessions de manualitats relacionades amb el Nadal, com crear una postal fer felicitar les festes amb el retrat de cadascú.

JUGA
al Nadal
d'Ordino
— 2014 —

www.ordino.ad

ordino **O**

Reportatge

Ajona: «Ens hem de sentir molt orgullosos de rebre una Copa del Món a Arcalís»

Xabier Ajona s'estrena aquesta temporada com a director d'Ordino-Arcalís amb un repte important, la celebració del Freeride World Tour del 14 al 22 de febrer al camp de neu. El FWT tindrà cinc proves: Chamonix-Mont Blanc (França, 24 de gener), Fieberbrunn Pillerseetal (Àustria, 31 de gener), Vallnord Arcalís (14 de febrer), Haines (Alaska, 14 de març) i Verbier (Suïssa, 28 de març). «Per nosaltres serà sens dubte l'esdeveniment de la temporada, ja que el món sencer ens veurà», reconeix Ajona, que considera que ens hem de sentir molt orgullosos de rebre aquesta competició a Arcalís. I afegeix: «Si fa dos anys el que estava en boga era el freestyle, coincideix que ara la tendència actual en

El Freeride World Tour tindrà aparador a Escaldes

el món de la neu és el freeride». El tècnic explica que l'evolució del material ha permès generalitzar l'afició fora pista. I és que la quantitat de neu i la qualitat són les claus de l'èxit en aquesta disciplina, que busca uns desnivells concrets, a diferència d'altres proves que necessiten estacions d'una gran superfície. Després d'haver organitzat la Copa del Món SBX, per a Arcalís serà una oportunitat única. L'esquiador andorrà Dani Fornells també ha destacat la rellevància de l'esdeveniment, que reunirà els trenta millors *riders* del món. Entre els participants, Fornells ha esmentat la presència d'alguns favorits: el francès Loïc Collomb-Patton, l'argentí Nicolas Salençon i el californià Drew Tabke. «No tindria perdó perdre's una ocasió com aquesta, és com si vingués a Andorra el Barça i no l'anessis a veure perquè no t'agrada el futbol. T'agradi o no t'agradi, és un espectacle que ningú no s'hauria de perdre», assegura el *rider*, que coincideix amb Ajona en la importància d'implicar-hi tota la ciutadania. «És un primer any i encara haurem d'ajustar moltes coses, però si hem estat capaços d'organitzar

A dalt, imatges espectaculars cedides per Vallnord del descens freeride. A baix, el rider Sergi Flamand, monitor de l'escola d'Arcalís.

una Copa del Món de boardercross, que necessita molta més logística, crec que podrem estar a l'altura, i segur que ens quedaran moltes coses per millorar de cara a les dues edicions següents», explica Ajona. La meteorologia, i això sí que no depèn de ningú, serà decisiva. Un altre tema serà el moviment organitzatiu al poble, a l'estació i a tot Andorra. El marxandatge, els espònsors i les marques comercials vinculades al Freeride World Tour s'instal·laran a Escaldes-Engordany, que donarà visibilitat a tot el país.

XABIER AJONA

«Si vam organitzar la Copa del Món SBX, en què la logística és més complexa, segur que ens en sortirem. Cal tenir en compte, però, que serà una primera edició i que haurem de millorar de cara a les dues següents»

DANI FORNELLS

«No tindria perdó no assistir a la cursa d'Arcalís, és com si vingués el Barça i no hi anessis perquè no t'agrada el futbol. La FWT serà un espectacle per a tothom que reunirà el millor del món a Ordino-Arcalís»

Reportatge

Adellach i la riquesa del «pensador intrús»

Que ningú no és profeta a la seva terra ho sap tothom, i en Bonaventura Adellach Baró n'és un clar exemple. El cas més flagrant és el de les seves propostes per millorar l'urbanisme. En primer lloc amb les zones C, en què es reservaven 30 m no construïbles a les carreteres generals, cosa que s'ha pogut anar aplicant progressivament a totes les carreteres generals, i finalment també a la carretera general 3 a la parròquia d'Ordino, entre la Cortinada i el Serrat, que acabarà sent una realitat ben aviat. En segon lloc, però en sentit contrari, amb el gran projecte de la xarxa de nous vials de les parròquies d'Andorra i d'Escaldes, amb el qual s'haurien pogut fer comunicar directament les carreteres

home portador de la saviesa dels avantpassats, els vells pastors amb qui va compartir els seus primers anys d'infantesa, i més concretament i amb el record del majoral Fidel. Fins a l'any 1950, a la parròquia d'Ordino hi devien haver seguit uns 15 ramats amb 5.000 ovelles i uns 20 pastors durant l'estiu, però a l'hivern es necessitaven uns 40 pastors per cuidar-se de les ovelles corderades al país baix. La seva formació com a enginyer i matemàtic no li impedeix, ans al contrari, ser hereu del coneixement directe d'aquell món pastoral, ramader

i essencial. La capacitat d'autocrítica i de qüestionar tot allò que l'envolta la reflecteix en les «girades de pensament» que va recollir al títol *Pels camins pedregosos de la política* (1979), amb un to més personal que arribava al desencís. Adellach mostra les contradiccions pròpies d'un home contemporani i multidisciplinari, i en els seus pensaments trobem la riquesa del «pensador intrús», citant Wagensberg, la terra de frontera on es desdibuixen els límits que l'home ha necessitat per diferenciar el que és ciència del que és art, del que és intuïció.

Bonaventura Adellach Baró.

Revisar la història ens pot fer avançar amb un pas més ferm

generals dels dos Valires; però aquest projecte no va prosperar.

Entre altres temes de gran actualitat sobre els quals Bonaventura Adellach va reflexionar, i que per sort va publicar l'any 1973 amb el títol *Realitats andorranes i objectius*, trobem la viabilitat de les estacions d'esports d'hivern, en què proposa la creació d'un consell assessor nacional per aconseguir un veritable motor econòmic a les estacions d'esquí. La protecció del sector primari per a la conservació del patrimoni natural i cultural, i el que això representa per a les valls, o la necessitat d'aplicar criteris neoeempresarials a la gestió de les administracions per aconseguir la màxima eficiència, seguint les últimes tendències marquetinianes i comunicatives, en són altres exemples.

Tot i que, com diu en Bonaventura, «tot això és història passada», és una història que continua ben vigent i revisar-la ens pot ajudar a avançar amb un pas més ferm.

Però l'Adellach que avui us volem donar a conèixer no és l'activista visionari i compromès amb allò que és d'interès públic, sinó un ordinenc nascut l'any 1928 i criat a «l'últim poble de la Ribera del Nord». Un

Pensaments d'un vell Pastor de Bonaventura Adellach Baró de Llorts

1) Els homes primitius, els nostres avantpassats, varen començar a comptar els animals i d'altres objectes amb els dits de les mans:

- La mitja dotzena (6) = una mà = 6 unitats
- La dotzena (12 = 2 x 6) = dues mitges dotzenes = una mà + una mà
- La trentena (30 = 5 x 6) = cinc mitges dotzenes
- La seixantena (60 = 2 x 30) = dues trentenes
- La pleta = una dotzena de trentenes (12 x 30 = 360 ovelles); cada trentena corresponia a un petit palet, tirat pel regatxo sobre el tapabocques, estès a vora del portal de la pleta.

Molt aviat, els pastors, per saber si no havien perdut cap ovella, varen arribar a comptar d'una manera exacta els seus ramats per: pletes, seixantenes o trentenes, dotzenes o mitges dotzenes i unitats.

(L'any 1939: **Ensenyaments** que ens havia donat el **Gran Majoral Fidel**, al Planell de la Llentiga (alt: 1.980 metres), a la comarca de l'Angonella, sobre el Poble de Llorts, al cap de les Valls de la «Balira» del Nord) (a)

Les primeres **Abstraccions Matemàtiques (b)** es limitaven a posar uns noms a les diferents representacions que es podien fer amb els dits de les mans: unitats, dotzenes, trentenes...

2) D'una manera més general, amb els dits de les mans, amb aquells nombres: unitats, 6, 12, 30, 60 i 360, o sigui, amb les **Matemàtiques**, els homes primitius varen descobrir un mitjà de comunicació molt precís, fins i tot entre tribus que parlaven llengües diferents, per exemple per practicar el troc, per indicar distàncies (dies de marxa d'un trajecte), o presència d'animals salvatges. Podien, per exemple, indicar que en aquella direcció (a partir de l'Horitzó Solar) a 3 dies de camí (dies de marxa) havien vist un escamot d'una dotzena de bisons. Com també d'altres indicacions molt útils per millorar

8 (2 + 6)

les seves condicions de subsistència. (En els temps passats se'n deia parlar amb les mans)

3) Els dits de les mans, o sigui la natura, varen ensenyar als homes la manera de comptar les ovelles i moltes altres coses. Amb aquests nombres: unitats, 6, 12, 30, 60 i 360, **ajudats i ensenyats pels exemples de la natura**, els homes varen poder

començar llurs exploracions per descobrir, a poc a poc, durant l'antiguitat: l'aritmètica, els calendaris, la geometria, l'astronomia, la música i a continuació, més tard, d'altres dominis de les **Matemàtiques**. D'aquests nombres: unitats, 6, 12, 30, 60 i 360, les civilitzacions antigues en porten uns rastres incontestables.

(DVD, 2012: Documental de Ramon Ganyet, Àlex Tena i Jaume Riba: *El Pic d'Arcalís la Muntanya Solar. El Calendari Natural i el Calendari Català Primitiu*, retrobats per l'autor: 1997-2012)

4) Les **Matemàtiques no les ha inventat l'home. L'home ha descobert les Matemàtiques, que no és el mateix. Cristòfor Colom no va inventar Amèrica, Cristòfor Colom va descobrir Amèrica, que ja existia ben abans de l'aparició de l'home sobre la Terra. És només una comparació!**

Les **Matemàtiques són dins de la natura i poden funcionar amb els elements de la natura**; i això és tan segur com un i un fan dos. La prova, l'ordinador, és únicament **matèria i energia**, però pot restituir o calcular amb precisió les **Abstraccions Matemàtiques (b)** (1978: *Pels camins pedregosos...*)

5) Malgrat les possibilitats considerables de la informàtica, la diferència fonamental, quasi podríem dir la immensa distància, que separa el cervell metàl·lic de l'ordinador del cer-

vell de les cèl·lules vivents de l'home, és que el primer no se sap programar ell mateix, mentre que el cervell humà es programa ell mateix en permanència i sense intervenció programada de l'exterior. En definitiva, l'única cosa que els separa i els fa diferents és

13 (1+12)

«l'espurna de vida». Petita cosa, però, de moment, de dimensions incalculables! (1978: *Pels camins pedregosos...*)

6) Durant els cinc últims segles, amb **Abstraccions Matemàtiques (b)** més avançades, amb uns aparells més perfeccionats per observar l'univers (telescopis) i la natura (microscopis), l'home ha pogut explorar més lluny el funcionament del món, de l'univers, com també les evolucions de les espècies vegetals i animals dins de la natura.

7) Amb els mitjans fabulosos que proporciona actualment la informàtica, amb la interconnexió dels diferents centres de recerques en tots els dominis,

amb instruments d'observació cada vegada més perfeccionats... tot això podrà probablement continuar encara uns quants segles més...? i l'home descobrirà, amb observacions més afinades i més fiables i amb noves **Abstraccions Matemàtiques (b)** més avançades, molts altres secrets de la natura del món i de l'univers.

8) Les **Abstraccions Matemàtiques (b)** descobertes des de l'antiguitat, descobertes actualment, o que seran descobertes en el futur, no són doncs de naturalesa material, són fora del temps i són fora de l'espai, són immaterials. Les **Matemàtiques poden haver existit des de**

sempre, no han de menester cap Creador. Les Matemàtiques són, doncs, eternes, independents de la natura, del món, de l'univers i de la raó humana. Però la natura, el món, l'univers i la raó humana no són independents de les Matemàtiques.

9) **La natura, el món, l'univers i la raó humana només fan que confirmar la veritat de les Abstraccions Matemàtiques (b).**

10) **Quan l'home troba noves Abstraccions Matemàtiques (b) només fa, moltes vegades, acte de descoberta del que designarem per «les regles del joc» de l'evolució de la natura, del món i de tot l'univers. (1978: Pels camins pedregosos...)**

11) **El món modern dels homes funciona i està supeditat, cada dia més, a la informàtica. El sistema matemàtic binari (0 i 1), amb un conjunt fabulós d'abstraccions o de fórmules matemàtiques, és la base de tota la informàtica.**

Ja avui, per tenir una idea de la importància de la informàtica, o sigui, doncs, de les Matemàtiques, imagineu el món actual sense la informàtica. Amb les interferències de les diferents tecnologies, gairebé totes les activitats humanes quedarien paralitzades.

Com hem provat de demostrar-ho, les Matemàtiques han condicionat des de sempre l'evolució del món, de la natura i de l'univers. **En el futur, situació nova i sorprenent, les Matemàtiques condicionaran també, cada dia més, a través de la informàtica, les regles del joc de l'evolució de les civilitzacions humanes. És segurament la revolució més important des de l'aparició de l'home sobre la Terra.**

Ara estem en un encadenament irreversible, les societats humanes han entrat definitivament en una civilització que es podria qualificar de: **CIVILITZACIÓ UNIVERSAL I DEFINITIVA DE LES MATEMÀTIQUES.** Els mitjans d'actuació de les col·lectivitats humanes han augmentat enormement.

Les conseqüències poden ser imprevisibles. Hi haurà segurament moltes sorpreses! Bones o dolentes? Potser totes dues coses a la vegada. Fins i tot, amb el **Materialisme** exacerbant, emprat actualment pels detentors dels **Grans Poders Econòmics**, amb una degradació molt accelerada de les mentalitats i dels criteris de valor, **el futur del Món pot ser difícilment controlable i doncs molt perillós.**

Tal vegada seria prudent de recuperar, al més aviat possible, un cert **Humanisme** i a la vegada de retrobar, al nivell dels **Grans Responsables Polítics del Món, el Seny (c) ancestral dels homes, per guiar i controlar l'evolució i la utilització dels**

mitjans fabulosos d'aquesta **Civilització de les Matemàtiques.** Finalment, sense gaires il·lusions, només queda la pregunta de saber: **quin serà el futur? o el final..! d'aquesta Civilització de les Matemàtiques sobre el nostre fràgil i limitat planeta Terra..!?**

12) Per explicar les evolucions de l'univers i de la natura queden dues incògnites essencials que l'home encara no ha descobert:

- Primera incògnita: origen de la vida.

- Segona incògnita: origen de la matèria o de l'energia.

Hi ha dues possibilitats per sortir d'aquesta situació:

- **Primera possibilitat:** es descobren un dia «les regles», que expliquen primerament l'origen de la vida, i segonament l'origen de la matèria o de l'energia. Orígens que podrien ser, eventualment, confirmats per experiències.

- **Segona possibilitat:** es descobren un dia unes **Abstraccions Matemàtiques (b)**, o d'altres demostracions, que arriben a provar que les «regles» per a la creació inicial de la vida a partir de la matèria no poden existir. O que arriben a provar que les «regles» per a la creació inicial de la matèria o de l'energia a partir del no-res, no poden existir.

Si una, o a la vegada, totes dues opcions de la **segona possibilitat** es produeixen, s'haurà de fer intervenir un **Creador Misteriós**, que surt de les possibilitats de comprensió de la raó humana. Diguem-ne un **Déu Creador** o **Quelcom** d'equivalent.

Com un acte de fe en l'esdevenidor de l'**homo mathematicus** que avui acabem de veure, la unió del resplendent Sol amb la profunda i misteriosa Terra al Punt Solar de Dalt, al cap de la Coma del Forat, repetirem com els altres anys, amb una engruna d'esperança per a la recuperació del Seny (c) ancestral dels homes:

Visca el **Sol!** Visca la **Terra!** Visca el **Seny (c)!**

Visca l'**Amor Harmònic Solar!** Visca la **Poesia!** Visca les **Matemàtiques!**

Per molts anys!!!

(a) **Ensenyaments del Gran Majoral Fidel:** Cap allà als últims dies del mes de juny de l'any 1939, quan al dematí el Sol arribava a la pleta de les ovelles que teníem parada a les feixes més altes de les Terres de cal Fijat, al peu del Bosc de Roures, aviàvem el ramat bosc amunt. El Gran Majoral Fidel, amb la seva motxilla blanca de pell d'ovella i amb el seu gos negre, gros i pelut, que es deia Menut, passava al davant del ramat. Amb el meu germà Josep, també amb les nostres motxilles blanques més petites i els nostres gossos, fèiem de regatxos. Havíem de vigilar que cap ovella no es desgarrís o es quedés dins del bosc.

Quan arribàvem al Planell de la Llentiga, deixàvem el ramat espargir-se lliurement en les verdes i florides peixenes que anaven del cap del Bosc de Roures fins al Pic dels Brossos. Era allí, al Planell de la Llentiga, que esmorzàvem i que el savi i a la vegada analfabet Gran Majoral Fidel ens ensenyava a comptar les ovelles amb els dits de les mans i ens donava les seves lliçons magistrals sobre el Món, sobre els Homes, sobre la Vida. Amb el meu germà Josep vàrem tenir molta sort de rebre els primers ensenyaments importants d'un Gran Majoral ple de **Saviesa Antiga** i de molt **Seny (c)**, en un ambient de total llibertat, al mig d'una natura tan bella i completament verge. Durant tot el dia, el Gran Majoral, dos regatxos, un important ramat i uns quants gossos, tots molt contents, aprofitàvem plenament de la bellesa i de la bondat de la muntanya. Per deixar péixer les ovelles, passàvem lentament per la Costa d'Aiguarebre i a continuació cap al Bony de Vellatocina i cap a la Bassa del Racó fins als planells als voltants dels Estanys de l'Angonella. Cap al final de la tarda, tornàvem a arplegar el ramat i pel Pas de l'Angonella, per les Bordes de la Mollera, tornàvem a baixar per apletar el ramat en una nova pleta, que es canviava cada dia de lloc, a fi de bogar successivament totes les Terres de cal Fijat.

Quan al capvespre tornàvem cap a casa, amb el nostre gran i estimat majoral Fidel, li havíem sentit a dir moltes vegades: Ah sí! A fe de Déu! Avui les nostres ovelles les hem fet felices. Adés, quan baixaven de la muntanya, cap allà al primer foscant, per tornar a la pleta, els seus bels eren com uns cants d'alegria. I les cabrioles dels xais la bellesa de la vida.

Amb el meu germà Josep no solament érem felços de descobrir i de córrer per aquells caps de muntanyes, sinó també d'aprendre, cada dia, moltes coses noves de la saviesa antiga del Fidel; que s'afegia a les ciències modernes que ens ensenyava un altre mestre també molt savi, Isidre Molins, enginyer català de Barcelona, refugiat de la Guerra Civil Espanyola... Vells records de més de setanta-cinc anys!

(b) **Abstraccions Matemàtiques:** més entenedor que «objectes matemàtics».

(c) **Seny:** En el sentit habitual vol dir sentit comú, bon enteniment o judici, ponderació. En el parlar local dels vells pastors andorrans, s'hi afegia la facultat d'intuïció, per donar els bons consells quan les coses eren molt difícils i ben poc clares. Fins i tot, com deia el Gran Majoral Fidel, el **Seny** era com una facultat misteriosa i inexplicable per sentir de lluny les flaires dolentes, per evitar els basers molt penjats, per agafar les bones girades. En resum, com aquell que diu, per besllumar i evitar els camins dolents i pedregosos... que es perden sovint cap als horitzons llunyans i bromosos de la vida. (Apèndix dels llibres de l'autor: *El Pic d'Arcalís, la Muntanya Solar. Un Calendari Natural* (2005) i *La Muntanya Solar. El Calendari Català Primitiu. Els Camins d'Annibal* (2007))

Pensaments d'un vell Pastor, de Bonaventura Adellach Baró de Llorts. Llegit al Punt Solar de Dalt, el dia 7 d'agost de l'any 2014

© Bonaventura Adellach - Contacte a/e: adellach.baro@gmail.com

S'han fet les traduccions en anglès, francès i espanyol. Fotografies de Jaume Riba

Ordino en imatges

VISITA IBEROAMERICANA

La secretària general iberoamericana, Rebeca Grynspan, Ruy Amaral i l'ambaixador d'Andorra a Espanya, Jaume Gaytan, a la Mina de Llorts.

NOVA SENYALITZACIÓ

S'han instal·lat senyals al camí de Santa Bàrbara i a la Ruta del Ferro que recorden l'obligació de portar els gossos lligats i recollir-ne els excrements.

COMISSIÓ D'AVALUACIÓ

Ventura Esport i Susanna Vela, cap de l'Àrea d'Arxius del Govern, encaixen la mà després de la primera reunió de la Comissió d'avaluació i tria per a l'arxiu comunal.

RECICLATGE D'ENVASOS

El CEO acull la segona màquina per reciclar envasos que s'instal·la al Principat. Com a incentiu, cada tres envasos es premien amb un descompte als aparcaments.

ARBRE DE LA PAU

L'entitat bancària BPA ha fet una cessió a precari per vint anys de l'escultura *Arbre de la Pau* perquè s'exposi públicament a Ordino, al pati de Casa Rossell, a l'Hort de les Arnes.

BREUS

MINIDEIXALLERIA

Els habitants d'Ordino es podran estalviar el desplaçament a la deixalleria per desfer-se dels objectes petits amb la nova minideixalleria instal·lada a l'entrada de l'aparcament Prat de Call.

CLUB JUDO ORDINO

Els equips mínim i cadet del Club de Judo Ordino van participar el 8 de novembre en el Rànkings Catalunya. Marc Solsona, Jan Reig i Júlia Martí hi van tenir els papers més destacats.

BICICLETADA POPULAR

Ordino va acollir al setembre la bicicletada popular organitzada pel Centre Andorra Sostenible, en què van participar unes tres-centes persones de totes les edats en un circuit fins a la Cortinada.

CONVENI ESPORTIU

Els socis del CEO podran fer ús del rocòdrom d'Escaldes de dilluns a divendres, en horari de tarda, de l'1 de desembre al 30 d'abril, gràcies al conveni de col·laboració entre els dos comuns.

TOTS SANTS

Els joves de les Valls del Nord van participar en els tallers de maquillatge, panellats i manualitats que es van programar conjuntament amb la Massana per les vacances de Tots Sants.

11a DUATLÓ

El Club Triatló Serradells va organitzar per primer any la clàssica prova que combina la bicicleta, fins al Coll d'Ordino, i la cursa a peu, fins al Casamanya, amb una prova alternativa per als infants.

INICIACIÓ A LA PLÀSTICA

La Capsa ha posat en marxa a Ordino un curs d'iniciació a la plàstica els dilluns de 17.15 a 18 h per a infants a partir de 3 anys. Les classes les imparteix la pintora Eva Martínez.

TANCAMENT C340

El 14 de novembre va quedar tancada a la circulació la carretera del Coll d'Ordino (C340) com a mesura de seguretat durant l'hivern. Hi ha previst continuar els treballs de reparació el 2015.

VISITA OFICIAL
L'ambaixador d'Espanya a Andorra, Manuel Montobbio, rep de mans del cònsol el pin de plata en la seva visita oficial al Comú d'Ordino.

MOSTRA DE LA CAPSA
La Capsa ha organitzat a La Buna una exposició del massanenc Jordi Vilà amb pintures realitzades amb vernís i material reciclat.

CICLE DEL SAD
Begoña Villaño i Rosa Bonsom van omplir la Casa Pairal en la sessió dedicada a la risoteràpia dins el cicle del SAD.

VISITA PASTORAL
L'arquebisbe d'Urgell, Joan Enric Vives, fulleja el butlletí comunal acompanyat del cònsol en la seva visita pastoral a la parròquia.

HI ARRIBAREM
L'equip de Medi Ambient va donar a conèixer la vall de Sorteny i la Coma del Forat a un grup de setanta persones de l'associació Hi arribarem.

No et perdís...

desembre

Popular

A PARTIR DE DILLUNS 1
CONCURS INSTAGRAM
#NADALORDINO

Popular

DISSABTE 6
A LES 12.30 H
ACTUACIÓ ESBART
VALLS DEL NORD
Plaça del Turisme

Infantil

DIUMENGE 7
A LES 12.30 H
ESPECTACLE
AMB BOMBOLLES DE SABÓ
Plaça Major

Infantil

DIVENDRES 12
A LES 17.30 H
TALLER DE CREACIÓ
D'UN LLIBRE PER A INFANTS
DE 6 A 10 ANYS
Biblioteca comunal

Cultura

DIVENDRES 19
A LES 18.30 H
CONTACONTES
AMB DENISE CASTRO
DE 0 A 4 ANYS
Bebeteca

Popular

DILLUNS 1
A LES 18 H
ENGESA DE LLUMS, COCA
I XOCOLATA
Plaça Major

Infantil

DISSABTE 6
A LES 16 H
ESPECTACLE INFANTIL
AMB GLOBUS
Plaça Major

Popular

DIUMENGE 7
A LES 18 H
SORTEIG DE LA FIRA
DE NADAL
Plaça Major

Gent gran

DIVENDRES 12
A LES 13 H
DINAR I QUINTO DE NADAL
Casa Pairal

Esports

DISSABTE 20
TORNEIG DE TENNIS TAULA
Sala La Buna

Cultura

DIMARTS 2
A LES 20.30 H
CLUB DE LECTURA
DE LES VALLS DEL NORD
Biblioteca comunal, Ordino

Popular

DISSABTE 6
A LES 17 H
ACTUACIÓ DELS ALUMNES
DE L'ESCOLA DE MÚSICA
DE LES VALLS DEL NORD
Plaça Major

Educació

DIMARTS 9
A LES 21.30 H
ESCOLA DE MARES I PARES
DE LES VALLS DEL NORD
Casa Pairal, Ordino

Popular

DIUMENGE 14
A LES 12 H
CANTADA DE NADALES
Església parroquial

Cultura

FINS AL 21
MOSTRA DE POSTALS
DE NADAL
SALÓ T DE TE
La Capsa, la Massana

Cultura

DEL 5 AL 18
MOSTRA COLLECTIVA EN
FAVOR DE LA GAVERNERA
Sala La Buna

Popular

DISSABTE 6
A LES 18 H
GIMCANA DE NADAL
A LA RECERCA DEL TIÓ
Plaça Major

Cultura

DIMARTS 9
A LES 21.30 H
FES LA TEVA POSTAL
DE NADAL
La Capsa, Ordino

Infantil

A PARTIR DEL 15
EXPOSICIÓ DEL 13è
CONCURS DE NADALES
I CALENDARIS D'ADVENT
Edifici Casa Pairal

Joventut

DILLUNS 22
A LES 16 H
DECORACIÓ DE NADAL
AMB MATERIAL REICLAT
CENTRE ANDORRA
SOSTENIBLE
Punt d'Informació Juvenil

Cultura

DEL 5 AL 18
MOSTRA COLLECTIVA EN
FAVOR DE LA GAVERNERA
Sala La Buna

Popular

DIUMENGE 7
A LES 11.45 H
ACTUACIÓ DEL GRUP
ARTÍSTIC D'ORDINO
Plaça Major

Esports

DIJOUS 11
A LES 21 H
DIA INTERNACIONAL
DE LES MUNTANYES
Auditori Nacional

Esports

DIMARTS 16
A LES 20.15 H
FESTIVAL DE NADAL
DE GIMNÀSTICA RÍTMICA
FUTBOL CLUB ORDINO
Pavelló Germans de Riba

Infantil

DIMECRES 24
A LES 11 H
CAGA TIÓ
Plaça Major

Popular

DISSABTE 6
I DIUMENGE 7
DE 10 A 20 H
FIRA DE NADAL
Plaça Major

Telèfons d'interès

EMERGÈNCIA

BOMBERS	118
EMERGÈNCIES	112
HOSPITAL	871 000
INFORMACIÓ DEL TRÀNSIT	1802 1802
INFORMACIÓ NACIONAL	111
INFORMACIÓ INTERNACIONAL	119
POLICIA	110
SUM (Servei Urgent Mèdic)	116

SERVEIS PARROQUIALS

ATENCIÓ CIUTADANA (24 H) I CIRCULACIÓ	163
CAP (Centre d'Atenció Primària)	747 025
COMU D'ORDINO	878 100
DESPATX PARROQUIAL	835 014
OFICINA DE TURISME	878 173
SAD (Servei d'Atenció Domiciliària)	878 139 337 795

Popular

DIJOUS 18
A LES 18 H
AUDICIÓ DE NADAL
AMB ELS ALUMNES
DE L'ESCOLA DE MÚSICA
DE LES VALLS DEL NORD
Teatre de les Fontetes,
la Massana

Infantil

DIMECRES 24
A LES 18 H
ARRIBADA DEL PARE NOEL
COCA I XOCOLATA
Plaça Major

Popular

DISSABTE 6
A LES 12 H
CANTADA DE NADALES
CORAL CASAMANYA
Plaça Major

Joventut

DIVENDRES 19
ANIVERSARI PIJ
Punt d'Informació Juvenil

Popular

DIMARTS 24
A LES 00 H
MISSA DEL GALL
COCA, XOCOLATA I VI BULLIT
Plaça Major

Busquem
la història
d'Ordino

CONTACTA'NS:
TEL. 378 142
COMUNICACIO@ORDINO.AD

**TENS FOTOS O VÍDEOS ANTERIORS
ALS ANYS VUITANTA?**

AJUDA'NS A RECONSTRUIR
LA HISTÒRIA D'ORDINO

Cultura

**DILLUNS 29
A LES 21 H**
CONCERT DE JOVES TALENTS
CELIA PALAU
I DYLAN REMOLU
Andorra Congrès Centre
Ordino (ACCO)

Infantil

**DILLUNS 5
A LES 19 H**
ARRIBADA DE SSMM
ELS REIS MAGS
REPRESENTACIÓ
D'«ELS PASTORETS»
Ordino Studios
TORTELL I XOCOLATA
Plaça Major

Popular

**DIMARTS 20
A LES 13 H**
MISSA DE SANT SEBASTIÀ
Ansalonga

Cultura

FINS AL 31
EXPOSICIÓ TRIMESTRAL
LLIBRES D'HIVERN
Biblioteca comunal

Gent gran

**DIMECRES 18
A LES 13 H**
TRINXAT PER CARNESTOLTES
Casa Pairal

gener

Cultura

**DIJOUS 1
A LES 19 H**
CONCERT DE VALSOS
AMB L'ONCA DIRIGIDA
PER SALVADOR BROTONS
Auditori Nacional

Infantil

**DIMECRES 7
A LES 18 H**
LLIURAMENT DE PREMIS
DEL 13È CONCURS
DE NADALES I CALENDARIS
D'ADVENT I BERENAR
Casa Pairal

Esports

**DIJOUS 22
A LES 21 H**
CICLE DE CINEMA
DE MUNTANYA I DE VIATGES
«MONT PERDUT, 1976».
ESQUÍ DE MUNTANYA
«ELS PIRINEUS, UNA GRAN
TRAVESSA AMB ESQUÍS»
Auditori Nacional

febrer

Gent gran

**DILLUNS 2
A LES 17 H**
CREPS PER LA CANDELERA
Casa Pairal

Esports

DIMECRES 18 I DIJOUS 19
JAM EXTREM
Vallnord

Infantil

**DIUMENGE 4
A LES 18 H**
PREPARA L'ESMORZAR
DELS REIS
LA CAPSA, ESPAIS DE CREACIÓ
La Capsa, Ordino

Popular

**DISSABTE 10
A LES 17 H**
CANTADA DE NADALES
CORAL CASAMANYA
Casa Pairal

Esports

DISSABTE 24
COPA FONT BLANCA WORLD
CUP 2015
INDIVIDUAL RACE
Vallnord, Arcalís

Cultura

**DIMARTS 3
A LES 20.30 H**
CLUB DE LECTURA
DE LES VALLS DEL NORD
Biblioteca comunal, Ordino

Esports

**DIMECRES 18
A LES 21 H**
CICLE DE CINEMA
DE MUNTANYA I DE VIATGES
«UN MÓN EN BICICLETA»
Biblioteca comunal,
la Massana

Gent gran

**DILLUNS 5
A LES 17H**
TORTELL I XOCOLATA
ARRIBADA DE SSMM
ELS REIS MAGS
Casa Pairal

Cultura

**DIMARTS 13
A LES 20.30 H**
CLUB DE LECTURA
DE LES VALLS DEL NORD
Biblioteca comunal,
la Massana

Esports

DIUMENGE 25
COPA FONT BLANCA WORLD
CUP 2015
VERTICAL RACE
Vallnord, Arinsal

Esports

**DIJOUS 12
A LES 21 H**
CICLE DE CINEMA
DE MUNTANYA I DE VIATGES
«THE BEC DES ROSSES.
MOUNTAIN OF LEGEND»
Auditori Nacional

Joventut

DEL 18 AL 20
CARNESTOLTES JOVE
ACTIVITATS A LA NEU
Punt d'Informació Juvenil

Gent gran

**DIVENDRES 16
A LES 13 H**
ESCUDELLA DE SANT ANTONI
Casa Pairal

Esports

DEL 26 AL 31
TROFEU BORRUFÀ
Arcalís

Esports

DEL 14 AL 22
FREERIDE WORLD TOUR
Vallnord, Arcalís

Esports

**DIJOUS 26
A LES 21 H**
CICLE DE CINEMA
DE MUNTANYA I DE VIATGES
«KEREPACUPAI VENÁ»
Biblioteca comunal,
la Massana

Joventut

**DILLUNS 5
A LES 11 H**
TALLER INTERGENERACIONAL
DE GALETES
Casa Pairal

Cultura

**DISSABTE 17
A LES 11 H**
CINEMA DE DIBUIXOS
ANIMATS DE 0 A 4 ANYS
«DESCOBRIR ELS NÚMEROS»
Bebeteca

Cultura

**DIMECRES 28
A LES 21 H**
CICLE DE CINEMA
DE MUNTANYA I DE VIATGES
«MÉS ENLLÀ DELS CIMS...
AMB UN PARELL DE RODES»
Biblioteca comunal,
la Massana

Esports

**DILLUNS 16
A LES 21 H**
CICLE DE CINEMA
DE MUNTANYA I DE VIATGES
«CASTELLERS D'ANDORRA.
DEL CAMP DE TARRAGONA
A ANDORRA»
Biblioteca comunal,
la Massana

L'Ordino de...

Xavier Gauthier Baró

Xavier Gauthier després de pujar l'Ensegur, a l'esquerra. Inukshuk amb vistes a la vall des del pic de Cataperdís, fotografiat pel mateix Gauthier.

No se sorprendin si a l'estany de l'Estanyó, al pic del Cataperdís, al tercer llac de l'Angonella, al camí de la Font Blanca o pels camins de Sornàs troben unes escultures fetes amb pedres, conegudes amb el nom d'*inukshuk*. L'autor n'és Xavier Gauthier Baró (Sornàs, 1975), un apassionat de les muntanyes, això sí, en solitud i tranquil·litat. «No li trobo la gràcia a anar a la muntanya i trobar-m'hi mil corredors; quan hi ha curses miro de trobar rutes alternatives». Aquests ninotets, icones provinents de la cultura inuit, serveixen per dir que algú ha passat per allà, una manera més suggerent que no pas la frase lapidària «jo vaig ser aquí». És també una manera creativa d'intervenir en el paisatge i reinterpretar-lo, però sempre amb respecte: «Sí que és cert que és un element estrany a la natura, però de fet és un material que trobes, reculls i li dones forma al mateix lloc al qual pertany», explica Gauthier. Aprofita per denunciar que sovint, quan ai-

xeca una pedra, es troba amb alguna sorpresa desagradable, especialment després de la setmana de caça: «Pots aixecar una pedra i trobar més brutícia de la que ens podríem imaginar, desgraciadament encara hi ha poc respecte per l'entorn», diu. Gauthier frisa perquè arribi la neu i pugui anar amb la seva taula a Arcalís. És un practicant incògnit del surf de neu: «Arcalís, per a mi, és un paradís; sens dubte tenim la millor neu, és la meua segona casa», reconeix. Professionalment vinculat al sector de la neu, Gauthier treballa de delineant en una empresa d'enginyers i està al corrent de les últimes novetats del camp de neu. Gauthier té molt clar quina veta de mercat hauria d'ocupar el camp de neu: «Ens hem de desmarcar de la resta, hem de ser acollidors, però vendre la part més salvatge de l'estació, que és el que som. Podríem apostar per altres disciplines i esdeveniments, com vam fer amb la Copa del món de boardercros

SBX. Ens en vam sortir molt bé en l'organització i la repercussió va ser brutal; no entenc per què no es pot repetir, suposo que per diners, però confio que la quantitat ho justifiqui», comenta. Creu que s'inverteix molt en la pràctica de l'esquí alpí en detriment d'altres disciplines. «Aquest any serem seu de la Copa del Món de freeride i també serà genial, és un altre mercat que ens interessa molt», opina. I afegeix: «No concebo Arcalís com GrandValira, són productes diferents. Crec que SAETDE ha estat l'única empresa de neu que ha assolit beneficis nets abans de la crisi, és molt difícil per a tots. Nosaltres podríem estar contents d'arribar a un dèficit zero». Segons el seu criteri, la crisi també ha portat coses bones a la parròquia, i a Andorra en general, com la frenada del sector de la construcció: «Era insostenible, havia d'arribar la fi algun dia, vam fer en deu anys el que s'hauria d'haver fet en trenta», reconeix Gauthier. Identifica la Cortinada

com el punt negre de la parròquia, una opinió compartida per molta gent. I el contrapunt, el Casamanya, el seu cim favorit. Confia que la parròquia mantingui el paisatge ordenat com aquests darrers anys. Enamorat del paisatge i de la natura, ens parla d'Astúries com un pulmó i suggereix el turisme rural com una possible via de negoci per

al país. Malgrat els errors, Ordino és el millor lloc, i no només parla de la vall. «Hi ha camins i rutes increïbles, moltes d'accessibles a tothom», explica. «No em canso de parlar d'Ordino quan surto fora... és clar que em diuen: "el teu poble sempre serà el més maco", però jo els dic que realment és així, que vingui i ho comprovin».

Quin plaer poder presentar el meu cosí germà Xavier, primer company de bestieses i primer amic de la infantesa. Ell és honest, simple, directe, xerraire, sempre somriu i està de bon humor. És un sol! Però si és testimoni de qualsevol injustícia o inconsistència, s'enfada i ho deixa anar! És un enamorat de les nostres muntanyes i, amb la seva Pentax K5II, fa fotos molt boniques perquè, tot i fent-ho naturalment, és molt meticulós. Des de fa unes setmanes veiem aparèixer unes estàtues a la vora de llacs, camins o carenes amb vistes espectaculars a les nostres valls... s'anomenen *inukshuk* i són d'origen inuit (Canadà) i d'inspiració recent (visita al Quebec al juny).

La seva primera fan, Cèlia Baró